

Bizler Niçin “Ne Yapmalıyız”?

02.08.2019 • Bob Avakian'ın Yazıları • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Aşağıdaki makale, Haziran 1982’de basılan “**Eğer Devrim Olacaksa, Devrimci Bir Parti Olmalı**” isimli kitapçığın birinci bölümünü içermektedir. Bob Avakian’ın 1981 yılında Revolution dergisinde basımı gerçekleştirilen (sonradan el kitapçığı olarak da ayrıca basılmıştır, Türkçe okumak için bkz: <http://yenikomunizm.com/dunyayi-fethet/>) “Dünyayı Fethetmek? Enternasyonal Proletarya Buna Zorunlu ve Muktedir” çalışmasının ardından 1960-70’li yıllarda devrimci mücadelelere katılmış bir yoldaşın Bob Avakian ile gerçekleştirdiği soru-cevap şeklindeki bu çalışma, Revolutionary Worker’ın 136-144. sayıları boyunca ayrıca yayınlanmıştır. Konu doğrudan Lenin’in komünizm bilimine kritik önemdeki katkılarından biri olan Ne Yapmalı? çalışmasıyla gündeme gelen kazanımları merkezine almaktadır. Bu kazanımlar Lenin’in hayatta olduğu dönemde de, Bob Avakian’ın bu konuşmayı yaptığı 37 yıl önce de, tıpkı bugünkü gibi devrimde öncü-kitle diyalektiğini kavrayamamış, kitlelerin en geri özellikleriyle birleşmeyi üretilmiş “siyasi gerçeklik” nosyonu ile veya çoğunlukla “totalitarizme düşmeme” adı altında meşrulaştırmış, devrimde “bilinç unsuruna” dikkat etmeyen kitle kuyrukçusu revizyonist çizgiler tarafından hedefe konulmaya çalışılmıştır. İnsanlığın kurtuluşu için tamamen bilimsel ve yeni bir çerçeve olan komünizmin yeni sentezini geliştiren Bob Avakian’ın vizyoner yönünü ve devrim meselesindeki ciddiyetini göstermesi açısından da aşağıdaki yazının yararlı olacağını düşünüyoruz. Okurlar ayrıca sonradan Yeni Komünizmde “Zenginleştirilmiş Ne Yapmalılık” olarak geliştirilen bölümü buradan inceleyebilirler: <http://yenikomunizm.com/zenginlestirilmis-ne-yapmalilik-6-paragraf/>

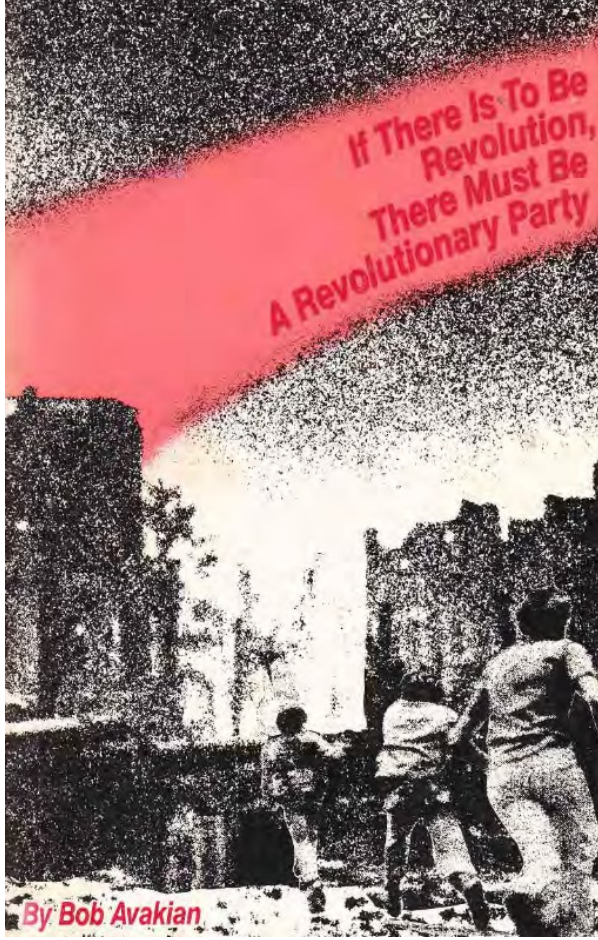

Soru: Son konuşmanızda yer alan ve benim de sormak istediğim çok sayıda önemli nokta bulunuyor. Bunlardan ilki **“Leninizmin bir köprü olduğu”** düşüncesi, özellikle de parti meselesinde ve “Marksistlerin” ve “Maoistlerin” partiyi nasıl gördükleri konusu bulunuyor... Diğer gündem kuvvetlerin örgütlenmesi ve zihinlerin hazırlanması üzerine dediklerinize yönelik. Son nokta da konuşmanızda geçen parti inşasının niceliksel ve nitelikler boyutlarına yönelik. Partinin inşası meselesine ben her zaman niceliksel açıdan baktım ve bunun niteliksel boyutunun önemini göremedim. Bu üç nokta *“Dünyayı Fethetmek? Enternasyonal Proletarya Buna Zorunlu ve Muktedirdir”* çalışmasında bana çarpıcı geldi, bununla ilgili ne söylemek istersiniz?

BA: İlk noktaya yönelik, yani “Leninizmin bir köprü olması” ile başlamamı ister misin? Yugoslavya’da Tito aygıtının parçası olan Djilas’ı (sonradan Tito’dan koptu, ama temelde Titocu, sosyal-demokrat, şeylere bakış açısında burjuva-demokratik biri) seven kişilerden birkaç kitap okumuştum. Djilas, burjuva, revizyonist, sosyal-demokrat bakış açısıyla *“Stalin ile Diyaloglar”* isimli bir kitap yazmıştı, eleştiri yapıyordu ve Stalin’in dediği bazı şeyleri sergiliyordu. Henüz *“Stalin ile Diyaloglar”*’ı okumadım (ki okumam gerekiyor), ancak bu çalışmadan yapılan çok önemli alıntı ve referansları gördüm, ayrıca Sovyet dönemlerinden birinin *“Namenclatura”* isimli kitabı bulunuyor, ki bu isim Sovyet partisi ve Sovyet devletindeki ayrıcalıklı gruplar ve aygıtları için kullanılır. Ayrıca okuduğum bir kitap daha var, ismi *“Kominternden Kominforma”*, yazarı revizyonist İspanya Komünist Partisi’nden kopmuş, revizyonist bir “eleştirmen”.

Bunların hepsi burjuva-demokratik, sosyal demokrat bakış açılarından yazılmıştır ve Sovyetler Birliği’nde neyin yanlış gittiğini, devrimin nasıl çöktüğünü, nasıl yoldan çıkıp ihanete uğradığını bu bakış açısıyla anlatır, hepsinin ortak noktası budur, yani partinin diktatörlüğü konusu ve *Ne Yapmalı?* çalışması gündeme getirilir, bunun son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Her şeyin niçin hatalı gittiğinin özünü bulduklarında, yani devrimin ters yönde gitmesinin özünü bulduklarında, yani halk kitleleri üzerindeki parti diktatörlüğünü işaret ettiklerinde hepsi *Ne Yapmalı?* çalışmasına geri döner, yalnızca partinin örgütlenme meselesinde değil, bütün meselelerde bu çalışmayı sorumlu tutarlar. Lenin’in kendiliğindencilığe karşı bütün mücadelesini ve bunun partinin örgütlenme meselesiyle, yalnızca genel bir parti değil, Lenin’in uğruna savaştığı demokratik merkezîyetçi bir parti türüyle bağını derinlikli bir şekilde gerçekten

anlamazlar. Hepsi birbiriyle yakından bağlantılı iki şeyi tanırlar: bütün bir siyasi, ideolojik ve felsefi meselelerde kendiliğindenciliğe eğilim, öncü role karşı kitle kuyrukçuluğu ve Leninist demokratik merkeziyetçi partinin prensiplerinin örgütsel ifadesi olarak bunların tanınması. Hepsinin bunun gelecek parti diktatörlüğünün *embriyosu* olduğunu söylemesi çarpıcı bir şeydir,

acak, omurgası profesyonel devrimciler üzerine kurulu *Lenin embriyosu* olması.

Elbette burada çarpıcı olan bazı şeyler bulunur.

Bunlardan biri bu insanların idealizmidir, yani toplumda bir öncüyü *gerekli kılan çelişkileri* görmezler, bunu yalnızca Lenin'in kendi isteği olduğunu sanırlar, durumdan Lenin'i sorumlu tutarlar, Lenin'in kitleleri çekiştirerek devrim yapmaya çalışarak aslında voluntarist (iradeci) hata yaptığını söylerler. Bunu toplumda öncüyü gerekli kılan maddi koşullara bakmadan yaparlar. Bu koşulların başında emeğin bölünmüş olması, insanların burjuva diktatörlüğü altında yaşaması gelir, yani insanlar kitleler içinde kendi başlarına değillerdir, siyasi açıdan bilinçli, devrimci bir bilince sahip enternasyonalistlerin devrim yapabilmek için bunun farkında olması gerekir. Bu çelişkilerin bazılarının yoğunlaşmasının bir biçimi olarak *öncüyü gerekli hale getiren*

objektif çelişkiler bulunur; bunlar ilk başta öncü ile kitle arasındaki çelişkilerdir ve bu öncüyü gerekli hale getiren çelişkilerin başında gelir. Bilirsiniz, dürüst olan pek çok kişi, özellikle de küçük burjuvaziden kişiler -ancak yalnızca onlar da değil, proleter kitleler arasında da siyasi açıdan durumun daha çok farkında olanlar- tarihe karşı kör değildir. Burada ele alınması gereken bir şeyler var, bu durum Rusya ve Çin gibi sosyalist devletlerde belirgindir, örneğin bunun karşıtı olarak burjuva diktatörlüğü ve partinin rolü bunda merkezi durumdadır. Bu durum, burjuvazi tarafından bilinçli olarak pompalanan, kendiliğindencilige doğru insanları çekmeye çalışan ve insanları devrim yapma konusunda cesaretini kıran bir durumdur. Şöyle derler; *“Devrimi kitleler yapar ama entelektüel elitler veya parti eliti iktidara gelip bunun meyvelerini toplar ve bir kez iktidara geldiklerinde önceki iktidarlar gibi iktidarlarını korumaya çalışırlar, bu yüzden aslında bir fark yoktur, belki dile getirilen idealler farklıdır ancak süreç ve sonuç aynı şekilde bitmek durumundadır.”* Bu mesele bazı insanların gerçekten acı çektiği, bazılarının kabulleri doğrultusunda daha kinik oldukları bir meseledir, ancak burada olan biteni rasyonel şekilde anlamazlar. Hatta gerçekten devrimci düşüncedeki ve günümüz toplumundaki gidişattan nefret eden bazı insanlar dahi, bu konuda *kinik* olabiliyor. **Bu aynı zamanda, kendilerinde bulunan reformist eğilimleri güçlendiriyor, çünkü devrimin ne olursa olsun işe yaramayacağına inanıyorlar, dolayısıyla hayatı bir biçimde biraz daha iyi yapmanın şu an için yapılabilecek en iyi şey olduğunu düşünüyorlar.**

Ne Yapmamız Gerekiyor?

Bu üzerine düşündüğüm bir mesele, çünkü eğer daha bilimsel olmaya çalışırsanız, bu konu Lenin'in karşı karşıya olduğu ve meydan okuduğu bir meseledir. Lenin önceki devrimlerde bu sürecin gündeme geldiğini veya partinin karşıtına dönme tehlikesini görmeyecek kadar kör değildi. Önceki sosyalist devrimlerin içinde yer alması da ilk deneyiminin özetine, Paris Komünü'nün nasıl dağıtıldığının tecrübesine sahipti. Komün her ne kadar dış saldırılardan ötürü dağılsa da, iç çelişkilerinden ötürü gericilerin saldırıları karşısında *daha kırılğan bir yapıda* kalmıştı. Her durumda Lenin bu meselenin tamamen farkındaydı ve meseleyi şöyle ortaya koydu: peki ne yapmamız gerekiyor? Bu tehlikeyi gördüğümüz için peki madem deyip kalacak mıyız, öncü partimiz ve hatta devrimimiz olmayacak mı? Yoksa bu probleminden kaçınabilir miyiz?

Mesele şuydu devrim için objektif bir ihtiyaç bulunuyordu ve dünya halklarının büyük çoğunluğu açısından toplumda kökten bir değişiklik ihtiyacı subjektif açıdan da hissediliyordu. Ancak, en azından normal zamanlarda, emperyalist ülkelerdeki görece daha ayrıcalıklı kesimlerde bu durum hissedilmiyordu, çünkü bugünkü emperyalist dünya ile ilişkileri bulunuyordu. Peki ne yapmamız gerekiyor? Tamam o halde diyerek, devrimin dejenere olmasından kaçınmak, öncü parti olduğunda açığa çıkacak çelişkilerden kaçınmak durumunda kalacağız? Sorunlardan böyle mi uzak kalacağız? Görüyorsunuz, böylesi bir bakış açısını kabul edilebilir görmüyorum, yalnızca etik açıdan değil, bu aynı zamanda idealist bir bakış açısıdır ve bu meselenin altında yatan maddi çelişkilere bakmamaktır, aynı şekilde meselenin kökenine inip çözüm üretmemektir. Bu yalnızca problemi çözmek istediğiniz için buradan bir çözüm çıkarma konusu değildir (bununla birlikte tarihsel açıdan Marksist ilkeler, içinde mevcut koşullar altında çözümünü geliştirmeden problemin kendini doğrudan veya ivedi şekilde ortaya çıkarmayacağını belirtir), bu meseleye doğru, devrimci, bilimsel Marksist-Leninist yönden yaklaşmanın yolu altta yatan çelişkilere daha derin bir şekilde bakılması ve bu çelişkileri çözmek ve süreci ilerletebilmek için daha derin bir mücadelenin yürütülmesi gerektiğidir.

Avrupamerkezci Ağırdan Alma Şovenizmi

Böylesi Titocu, sosyal demokrat, burjuva-demokrat çizginin çalışılmasında çarpıcı olan şey kuyrukçuluk, açık şekilde kendiliğindenliğe övgü ve bir diğer şey de Avrupamerkezci şovenizmdir. Şimdi, Yugoslavya kesin olarak gelişmiş bir kapitalist ülke değildir, fakat ezilen bir Afrika, Latin Amerika veya Asya ülkesi de değildir. Aynı şey İspanya için de geçerlidir, İspanya dünya emperyalist güçlerinin tepesinde yer alan bir ülke değildir, ancak kesin olarak kapitalist bir ülkedir, hatta emperyalist bir toplum dahi denilebilir. Batı yanlısı emperyalist ülkelerin insanlarından bu tip çizgilerin ürüyor olması *tesadüfi değildir*, bunu olduğu gibi ortaya koyalım, çünkü bu insanların tam da içinde buldukları durum bu. Djilas, *Nomenclatura*'yı yazan diğer eleman (kendini bazen Marksist olarak tanımlasa da) ve *Kominternden Kominforma* kitabının yazarı Claudin de objektif olarak böyledir. Bu kişilerin dedikleri şey şudur; *kitleler sosyalizme hazır olana kadar onları bunun için zorlayamazsınız, dolayısıyla yapmanız gereken kitlelere sokulmaktır, ve üretici güçler teorisi ile toplumun, üretici güçlerin ve kitlelerin örgütlenmesinin geliştirilmesi, burjuva demokrasisi ile mesela sendikalarla ve çeşitli demokratik*

organizasyonlarla bunların değerlendirilmesi gerekir, bu durum Avrupa'nın pek çok yerinde olduğu gibi sosyalizmin pembe bayraklarıyla, emperyalizm altında eninde sonunda sizi sosyalizme götürecektir. Meselenin bir yönü bu şekilde. Öte yandan, bu durum yalnızca fazlasıyla kuyrukçu ve kendiliğindenci eğilimde değildir, bunun yanında *fazlasıyla Avrupamerkezci şovenist* olduğu da ortadadır, çünkü Batı yanlısı emperyalist bakış açısı ile yalnızca konuşur öylece bekleyip durursunuz. Bu emperyalist ülkelerdeki işçilerin ve halkın daha ayrıcalıklı katmanları arasında, belki de küçük burjuvazi içinde kendi tabanınızı bulursunuz: *"biraz yavaşlayalım, acele etmeyelim... nedir bu acele, işler nasılsa rayına oturacak, kitleler demokratik organizasyonlar içinde deneyim kazanacak ve toplum gelişecek"* Bütün bunların hem uluslararası yağmayla hem de emperyalist ülkelerdeki belirli katmanların sömürülmesi ile ilgisi bulunmaktadır. Bu durum; halkı tamamen ne anlama geldiğini bilmesede devrim isteyen, koşullarının ivedi ve radikal şekilde değiştirilmesini isteyen ülkelerin uluslararası çaptaki yağmasına dayanır. Dünyada böyle bir orantısızlık durumu vardır. Eğer bir enternasyonalistseniz, eğer dünyaya bir bütün olarak bakıyorsanız bu süreci *hızlandırabilmek* için muazzam bir öncelik olduğunu keşfedersiniz, evet kitlelere dayanarak devrim yapılmalı, fakat dünyaya bir bütün olarak bakmak gerekir ve kuyrukçuluk yapmamak gerekir. Eğer emperyalist bir Avrupa ülkesinde veya emperyalist bir Batı ülkesinde böylesi bir kuyrukçuluğa düşmüşseniz ve böylesi bir çizgiyi savunuyorsanız, bu durumda bilinçli olarak şovenizmi yayıyorsunuz demektir.

Böylesi bir durum, bizim durumumuza Lenin'inkinden daha uygun düşüyor, çünkü Lenin, büyük kısmı İngiliz emperyalistleri liderliğindeki bir bloğun denetimi altında olan, ayrıca ABD'nin de yer aldığı, bir çok yönden geri bir emperyalist ülkede bulunuyordu. Oradaki koşullar bir nevi Doğu ve Batının arasında yer alıyordu. Her ne kadar emperyalist kampa dahil olsalar da, çok geri koşullar bulunuyordu ve kitleler çoğunlukla umutsuz şartlar içindeydi. Ancak Lenin gidişatı *dünya ölçeğinde* değerlendirdi, konuyu yalnızca Rusya'nın öncelikleri olarak düşünmedi, durumun keskinliği ve koşullar bunu gerektiriyordu, *doğru ve diyaletik şekilde* süreci anladı, çünkü Rusya o noktada zayıf halkayı oluşturuyordu. Lenin böylece devrim sürecinin hızlandırılması gerektiğini kavradı ve etrafta öylece oturup devrimin kendiliğinden gelişmesi beklenirse, açık bir şekilde bunun devrimi geciktirmeye yarayacağını çok net gördü.

Bu görüşler yani böylesi Titocu, sosyal-demokratik, burjuva demokratik görüşler yalnızca belirsizliklere oynarlar, Marx'ın parti hakkındaki fikirlerinin Lenin kadar gelişmiş olmadığı gerçeğinden yola çıkarak Marx'ın ceketine sarılmaya çalışırlar. Marx ve Engels, sosyalist devrim sorununu ele aldıklarında (bazı iftiralarla karşı çıkanların aksine, Marx ve Engels, sömürgeci baskıların önemli örneklerine çok dikkat etmişlerdir, gerek Çin'de gerekse sömürgelerdeki isyanlara fazlasıyla dikkat ettiler. Hindistan veya İrlanda açısından önemli sonuçlar çıkardılar), evet şeylere halen Avrupa bağlamından bakıyorlardı ve doğru bir şekilde, dünyayı, özellikle de sendikalizme ve işçi sınıfına yönelik önemli gelişmeleri en çok etkileyebildikleri yerdeydiler. Genelde yaşanan hareketler de, o sıralarda yoğunlaşmıştır.

Lenin'in karşı karşıya olduğu ve emperyalist çağda ön plana çıkan keskin soruların bir kısmı, Marx ve Engels'in ömrünün sonuna doğru, özellikle de Paris Komünü'nden sonra ortaya çıkmaya başladı. Aynı zamanda, Lenin'in belirttiği gibi, Paris Komünü ile 1. Dünya Savaşı arasında geçen onlarca yıllık sürede çok önemli gelişmeler yaşandı, bu evre yüzyılın başında *emperyalizmin ortaya çıktığı* bir dönemdir. Bu durum Marksistler açısından yeni güçlükler getirdi ve meselelerin birçoğunu keskin bir şekilde ön plana çıkardı. Lenin'in özetlediği tüm dersler zengin derslerdir ve ne yapılması gerektiği konusunda yoğunlaşan önemli derslerdir. Kitlelerin kendiliğindenliğine karşı, devrimcilerin *bilinçli ve omurgası profesyonel devrimcilerden kurulacak öncü bir partiye* duyulan ihtiyaç somutlaştırılmıştır. Her üyenin profesyonel bir devrimci olması gerekmediğine dikkat edilmelidir, iki kişinin nasıl birleştirileceği öğrenilmelidir; tam zamanlı olmayan ve partinin geniş tabanını oluşturan insanlarla, omurgası profesyonel devrimcilerden oluşacak bir parti) Bu, Marksizmde önemli bir gelişmedir; tam da bu insanların *olumsuz göstermek istediği şeydir*.

Bilinçlilik ve Bilinçli Unsur

Bana göre, bundan öğrenecek çok önemli bir şey daha var, ki bu durumun olumsuz bir örnekle ne kadar önemli olduğu görülebilir, bütün bu insanlar bir kez daha, *Ne Yapmalı?*'ya geri dönüp Lenin'e saldırmaya mecbur kalıyorlar, çünkü burada tam olarak yoğunlaşmış şey sadece partinin örgütsel çizgisi değil, onun rolü ve önemi temellendirilir. Bilinç ve bilinçli unsurun kitlelerle çelişkisi bulunur, evet, *bir çelişki vardır* ve bu çelişki doğru bir şekilde ele alınmazsa kitlelere zarar verir. Fakat yine de, bilinç ve bilinçli unsurun rolü devrim için *fazlasıyla*

vazgeçilmezdir. **Kitleler kendiliğinden sosyalist bilinç geliştirmeyeceklerdir.** Lenin'in söylediği gibi, kendileri de buna yönelebilir, ancak kendiliğinden sosyalist veya Marksist bilinci geliştirmeyeceklerdir ve bunun kendilerine *dışarıdan verilmesi* gerekir. Ancak bu, yalnızca onların arasına girip onlara kuyrukçuluk yapmak demek de değildir. Aktif siyasal devrimci çalışmayı aralarında sürdürmek demek, özellikle de onları geliştirmeye dikkat etmek demektir, bu anlamıyla kitlelerin içinde olmak demektir; yoksa yalnızca onlarla birleşmiş olmak için birleşmek, kendi bilinç düzeyinizi onların düzeyine indirmek ve herhangi bir noktada kendiliğinden mücadele etmek değildir. Bu Lenin'in öne çıkardığı son derece önemli bir noktadır. Ve bazen insanların bizi "Ne Yapmalı-cılık" ile suçladığını da biliyorum, sanki bu durum bir suçmuş gibi. Fakat bunun ne kadar önemli olduğunu da anlamak gerekiyor. Bazen de insanlar kalkıp şöyle diyebiliyor: "İyi de siz Ne Yapmalı?'da olan her şeyi eleştirmeden alıyorsunuz, hiç eleştiriniz yok." Bunlara şöyle demek isterim, hayır, bazı eleştirilerimiz var. Lenin'e katılmadığımız bazı noktalar var, çünkü bazı yerlerde kendisi halen Alman sosyal-demokratlara (ki bunlar ciddi sosyal-demokratlar) taviz veren bir eğilimde bulunuyor. Hatta *Ne Yapmalı?'da* dahi bunu çeşitli biçimlerde görebilirsiniz (muhtemelen taktiksel nedenlerle, çünkü bütün bir Alman sosyal-demokrat partisine ve onun Marksist hareketteki belirgin önderlik rolüne seslenecek konumda bulunmuyordu). Lenin, onların yapıp ettiklerine ve oportünizmlerine yönelik çeşitli eleştiri ve açıklamalarının aksine onları halen bir model olarak görmeyi sürdürüyordu. Ancak Lenin geriye dönüp bütün bunlarla birleşmedi ve bunu yapması önemliydi. Bizim de geçen Merkez Komitesi raporunda yapmaya başladığımız şey buydu. Bu Alman sosyal-demokrat "İŞÇİ SINIFINI" negatif bir örnek olarak ele alıyoruz. Bu Avrupamerkezci "İŞÇİ SINIFI" modeli tam da Djilas, Nomenclatura yazarı, Claudin ve diğerleri için geçerlidir. Ne Yapmalı? çalışmasını gündeme getirip ona ateş açmaları öylesine bir şey değildir.